Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold

Arbeidsplan for prosjektgruppe ”Truete arter” for perioden 2007 – 2010

Planen er godkjent av Interdepartementalt utvalg 3. Mai 2007

Truete og sårbare arter

Periodeplan f.o.m. 2007 – t.o.m. 2010

Deltakere i prosjektgruppe:

Beate Løken (LMD)
Bjørn Rukke (FD/Forsvarsb.)
Jan Henning L'Abée-Lund (OED/NVE)
Bjørn Iuell (SD/Vegdir.)
Terje Klokk (MD/DN)

Organisering:,

Terje Klokk (DN) leder prosjektgruppen.
Det er også opprettet en rådgivende gruppe; John Atle Kålås (ADB/NINA), Ivar Gjerde (Inst. for skog og landskap), Rolf Anker Ims (UiTØ), Reidar Andersen (NTNU). Den rådgivende gruppa knytter til seg andre eksperter etter behov.

Tilgrensende kartleggings- og overvåkingsaktiviteter og samordning av disse:

Aktivitetene knyttet til kartlegging og overvåking av trua arter i Interdep-regi må vurderes i sammenheng med med bl. a. kartlegging av biologisk mangfold etter DNs håndbøker 11,13,15 og 19, og den kartleggingen av miljøverdier som foregår innenfor skogbruksplanleggingen (MiS-registreringer). Det er et mål at aktiviteter i regi av Interdep-utvalget skal utfylle og supplere allerede igangsatte tiltak. Likeså må et planlagt overvåkingsopplegg for trua arter vurderes i sammenheng med det som allerede foregår av nasjonale overvåkingsprogrammer som TOV, SEAPOP, 3Q, rovdyrovervåking, overvåking i regi av NGOer (bl a NOF), Landsskogtakseringen og andre relevante overvåkingsopplegg. Interdep-aktivitetene bør også planlegges og gjennomføres i tilstrekkelig kontakt med Artsdatabanken slik at det også kan legges til rette for å produsere kunnskap som er nyttig ved utarbeidelse av den nye rødlista i 2010 .

Periodeplan f.o.m. 2007 – t.o.m. 2010

Kort begrunnelse for valg av tiltak og prioritering:

Basert på bl a diskusjoner i prosjektgruppa har vi valgt ikke å binde opp aktiviteter nå for resten av planperioden. Vi ønsker i 2007 bl a å gjøre en vurdering av arter/artsgrupper som det er aktuelt å prioritere kartleggings- og overvåkingsaktiviteter for. Dette artsutvalget må baseres på et utvalg av kriterier. En slik utredning der en med basis i omforente kriterier gjør et artsutvalg, gjennomføres som et eget prosjekt i 2007. Prosjektledelsen legges til NINA, men prosjektet gjennomføres i tett samarbeid med andre aktuelle forskningsmiljøer/fagmiljøer og i tett samarbeid med prosjektgruppe og rådgivende gruppe. Prosjektgruppen utformer mandat for dette prosjektet.. Utvikling og valg av metodikk må tilpasses til de arter/artsgrupper som blir prioritert kartlagt og/eller overvåket, og gir grunnlag for satsingen i resten av planperioden. Artsutvalget som gjøres vil gi føringer for hvilke aktiviteter som gjennomføres i resten av planperioden. Vi ser for oss at flere av hovedaktivitetene som er inne i prosjektet blir videreført, men klart styrt mot det utvalget av arter som gjøres, og etter et faglig opplegg som metodisk gir god og forvaltningsrelevant kunnskap. Det vil ikke være verken praktisk mulig eller hensiktsmessig å kartlegge og overvåke et stort antall arter direkte, og det er derfor et mål å finne fram til andre tilnærminger som kan gi en tilstrekkelig kunnskap om status og utvikling for utvalgte arter. Biomangfoldmodellering kan være en løsning som bør vurderes nærmere, men i hovedsak med ressurser fra andre steder enn Interdep. Prosjektgruppen foreslår at det lages en kunnskapsoversikt på dette området i 2007 med anbefalinger om denne metodikken bør tas i bruk i det videre arbeidet i Interdep- regi. Et viktig grunnlag for å vurdere utviklingen for arter er utviklingen for de livsmiljøer og arealtyper de lever i. Det vil derfor også satses på opplegg for å innhente data for utviklingen av slike arealer.

De periodemålene som settes opp nedenfor kan bli omformulert og supplert, men er så langt hovedlinjene i resten av planperioden. Når resultatene fra aktivitet 2) (se budsjett for 2007) foreligger, vil vi kunne sette opp hovedaktiviteter for resten av planperioden. Aktivitetene som settes opp nedenfor for resten av planperioden må derfor nå få en mer generell form. Kostnadene må derfor bare tas som veiledende når det gjelder fordeling mellom aktivitetene.

Periodemål 1: Forbedre forvaltningsrelevant kunnskap om rødlistearter.			
Aktiviteter/tiltak/produkter: (i prioritert rekkefølge)	**Beregnet kostnad:**	**Hvem utfører? Andre involverte?**	**Indikatorer for framdrift:**
2.1: Gjøre et utvalg av arter/artsgrupper som skal prioriteres**,** deretter kartlegge dem på en måte som gir metodisk holdbar kunnskap om utbredelse, populasjonsstørrelse og habitattilknytning	**10 mill**		**Antall og navn på arter samt antall lokaliteter som kommer inn i databaser og blir tilgjengelig**
2.2: Utprøve biomangfoldmodellering som metode for trua arter *	**5 mill**		**Prosentvis treff av modell mot felttesting**
			Antall arter der modelleringen treffer godt
2.3: Identifisere arealer med begrenset forekomst som har en høy tetthet av rødlistearter som i hovedsak kun forekommer på disse spesielle arealene (herunder vurdering av MiS enheter og naturtyper etter DN håndbøker)	**8 mill**		**Antall stedfesta lokaliteter**
			Antall habitater med god kunnskap om trua arter
***** aktiviteten 2.2 og omfanget av den bestemmes ut fra anbefalinger i den utredningen som gjøres på biomangfoldmodellering i 2007			

Gi kort begrunnelse for valg av tiltak og prioritering:
Det er viktig å gjøre et artsutvalg som en nå kan prioritere den fortsatte kartleggingen og overvåkningen opp mot. Dette utvalget gjøres i 2007 ut fra foreliggende politiske signaler, diskusjoner i prosjektgruppe og i samråd med rådgivende gruppe. Dette gjennomføres som et prioritert prosjekt i 2007.

Med bakgrunn i dette artsutvalget fastlegges hensiktsmessige metoder for kartlegging og overvåkning.

Ut fra en erkjennelse av at det antagelig vil være umulig å kartlegge og overvåke et stort antall arter direkte på en representativ måte, må en utprøve andre metoder. Dersom den utredningen som gjennomføres i 2007 om potensialet i biomangfoldmodellering anbefaler det, så bør biomangfoldmodellering utprøves som metode. Det bør være en forutsetning at metodeutprøving har basisforankring i forskningsmiljøet(ene) som skal gjennomføre dette. Kartlegging og overvåkning må så langt mulig knyttes opp mot eksisterende systemer, bl a må det gjøres vurderinger opp mot MiS kartleggingen og naturtypekartleggingen etter DNs håndbøker for å kunne knytte forekomst av trua arter opp mot enhetene i disse systemene og stedfesting av disse enhetene.
Aktivitetene 2.1, 2.2 og 2.3 går i 2007 og fortsetter i resten av planperioden, men innholdet i aktivitetene vil kunne endres noe fra 2008 avhengig av resultater i 2007.

Periodemål 2: Etablere overvåkingssystem for prioriterte arter			
Aktiviteter/tiltak/produkter: **(i prioritert rekkefølge)**	**Beregnet kostnad:**	**Hvem utfører?** **Andre involverte?**	**Indikatorer for framdrift:**
3.1: Utarbeide metodikk for overvåking av de prioriterte artene, inklusive overvåking av habitater/livsmiljøer/naturtyper	1 mill		Antall arter/artsgrupper/habitater/livsmiljøer/naturtyper det er utarbeidet overvåkingsmetodikk for
3.2: Etablere og gjennomføre overvåking av prioriterte arter ut fra valgte metoder for de ulike arter/artsgrupper/habitater	11		Antall arter/artsgrupper/habitater/livsmiljøer/naturtyper det er etablert overvåkingstiltak for

Gi kort begrunnelse for valg av tiltak og prioritering:
Det er viktig å utvikle konkrete overvåkningssystem for de prioriterte artene basert på en gjennomtenkt og rasjonell metodikk. Avhengig av bl a artsgruppenes økologi og kunnskapsnivå så må metodikken tilpasses i hvert enkelt tilfelle – det vil ikke være en felles metodikk som kan nyttes for alle arter/artsgrupper.
Metodisk godt forankret overvåkning av prioriterte arter vil gi viktig kunnskap for å vurdere utviklingstrekk for de trua artene og utvikling av påvirkningsfaktorer, og vil være et viktig bidrag for evaluering av 2010 målet**.** Resultater fra overvåkning av trua arter vil gi viktig kunnskapsgrunnlag for den nye rødlista i 2010. Overvåkningsopplegget som etableres må imidlertid ha en lengre tidsperspektiv enn fram til 2010.
Aktivitet 3.1 påstartes i 2007 mens aktivitet 3.2 starter i 2008

INFORMASJON OG KOMMUNIKASJONSPLAN

.

- I 2007 utarbeides det en informasjonsplan for planperioden fram til 2010
- Alle stedfesta data om rødlisteforekomster skal inn i databaser med innsynsmuligheter for almenheten.

- De ansvarlige for delprosjektene er også ansvarlig for generell informasjon til målgruppen ”interesserte brukere”. Dette vil skje gjennom populærpublisering samt informasjon på sentrale nettsider.
- Resultater fra aktivitetene er meget relevant for det internasjonale 2010 målet. Det må planlegges informasjon fra prosjektene som rettes mot 2010 målet.
- Det lages egne informasjonsopplegg mot media etter hvert som det produseres interessante data.

Aktivitetsplan og budsjett for 2007

	Prioritet	2007
Delprosjekt I:*Inventering og modellering av rødlisteforekomster*		
1) Videreføring kartlegging rødlistearter (mer styrt) (samarb. UiO – SABIMA)	1	1300
2) Kriterier for prioritering av arter for kartlegging og overvåkning, samt gjøre utvalg av arter og artsgrupper og foreslå metoder for overvåkning (samarb. NINA – UiO)	1	400
3) Biomangfoldmodellering (samarb. NINA - UiO)	1/2	350
Delprosjekt II: *Arealer for rødlistearter – kartlegging og overvåking*		
4) HotSpot kartlegging (se vedlegg 1)	1	900
5) Artsovervåkning basert på utvalg fra hele landskapet (Grid.metodikk) (ikke prioritert i 2007)	2	900
6) Artsovervåking basert på hotspotshabitater, Eik/lindeskog, hule eiker (ikke prioritert i 2007)	2	660
7) Administrasjon om rapportering	1	200
8) populærpublisering – hefte – info på nett	1	150
Delprosjekt III*: Kartlegging og overvåking av rødlistearter i tilknytning til Landsskogtakseringen*		
9) Bearbeide analyser 2003-2006	1	150
10) Registreringer 2007 (siste omdrevsår)	1	200

11) Analysere og rapportere fra transektregistreringer 2005-2006	1	100
12) Vurdere et opplegg for åovervåkeMiS – livsmiljøer gjennom Landskogstakseringen	1	150
Drift:		
13) Drift av styringsgruppe og rådgivende gruppe	1	250
Sum prioritet 1 aktiviteter		4150

***Generell kommentar til prioriteringer i 2007**:*
Fordelingen av midler for 2007 er i hovedsak satt opp på bakgrunn av innspill. Prosjektgruppen hadde et møte med prosjektledere og rådgivende gruppe 23. april der en kom fram til prioriteringer for 2007. Resultatet fra aktivitet 2) vil gi føringer for prioriteringer for resten av perioden også for de andre aktivitetene. Dette er grunnen for at det ikke er satt opp summer knyttet til de enkelte aktivitetene for 2008 og videre selv om flere av innspillene også har budsjetter for den videre planperioden. Aktivitet 2) må gis høg prioritet og bør påstartes så snart som mulig. Aktivitet 5) og 6) er av samme grunn satt "på vent" i 2007, men bør inn fra 2008, men da med føringer. Når det gjelder biomangfoldmodellering så gjennomføres det i 2007 en litteraturstudie. Med bakgrunn i denne gis det anbefalinger om biomangfoldmodellering er noe en bør satse videre på i Interdep-regi.

Korte kommentarer til aktivitetene:
Delprosjekt I: *Inventering og modellering av rødlisteforekomster (kommer under periodemål 1, aktivitetene 2.1., 2.2 og periodemål 2, starten på aktivitet 3.1))*

1) Inventeringene styres i større grad og settes inn i en overvåkningskontekst. Aktivitet 2) vil gi føringer for de videre inventeringene i planperioden. Inventeringsresursene må også sees i sammenheng med de øvrige pågående prosjektene. Muligheten for dette bør vurderes allerede i 2007. Det må i tillegg gis prioritet til at data som produseres skal være tilgjengelig på nett på en slik form at de kan brukes direkte av forvaltningen. Det forutsettes at det er et samarbeid med ADB når det gjelder nettløsninger og tilgjengelighet. Når det gjelder aktivitetene som gjennomføres av SABIMA i dette delprosjektet så foreslås det at denne styres etter følgende kriterier:
a) rødlistearter der en har rimelig bra kunnskap om utbredelsen b) samarbeid med andre aktiviteter som gjennomføres i Delprosjektene I, II og III. Det første punktet går på forvaltningsrelevans og representativitet. Utsjekking av usikre lokaliteter for trua arter har vesentlig større relevans for forvaltningen dersom dette konsentreres om arter med rimelig kjent utbredelse (gjerne også med begrenset utbredelse). Med andre ord arter der det både på kartlegging og overvåking er aktuelt å ha tilnærmet oversikt over alle de viktigste bestandene for arten. For arter med dårlig

kunnskap om den totale utbredelsen vil oppsjekking av usikre lokaliteter ha mindre verdi for forvaltningen. Når det gjelder det andre punktet er dette antagelig mest relevant for noen av aktivitetene i Delprosjekt II.

Når det gjelder fordeling mellom SABIMA og UiO i Delprosjekt I foreslås det 0,9 mill til SABIMA og 0,4 mill til UiO.

2) Det skal gjøres vurderinger av hvilke metoder for overvåkning som er best egnet for rødlistearter og eventuelt også andre grupper av viktige "forvaltningsarter" som f.eks norske ansvarsarter. Det må gjøres vurderinger av hvilke arter/artsgrupper som kan overvåkes direkte og hvilke som må overvåkes via habitatovervåking. Samme problematikk gjelder også for videre kartlegging. Metodikk og artsutvalg for videre prioriteringer avklares i 2007. Resultatet av denne gjennomgangen vil gi føringer for prioriteringer i resten av programperioden. Aktivitet 2) må prioriteres høgt i 2007 og påstartes så snart som mulig. Prosjektledelsen for dette prosjektet legges til NINA. Prosjektet gjennomføres i tett samarbeid med UiO og også andre relevante fagmiljøer (bl a Artsdatabanken) blir trukket inn. Prosjektet gjennomføres også i tett samarbeid med prosjektgruppe og rådgivende gruppe. Det foreslås at det tidlig i prosjektet arrangeres en workshop..

3) Det er en erkjennelse at det vil være umulig fram til 2010 å få kartlagt arter direkte innenfor enkelte artsgrupper og at en må kartlegge disse ved hjelp av habitater eller modellering av potensielle forekomster. Prediksjonskvaliteten vil øke med økt kunnskap generelt. Innen Interdep bør en se på denne muligheten. Omsøkt her var 1595' for denne delen (UiO) for 2007. Etter diskusjoner på møtet 23. april med prosjektleder, rådgivende gruppe og prosjektgruppe tilstede, ble det enighet om at en bør gjennomføre en litteraturstudie først som oppsummerer erfaringer. Med bakgrunn i denne gjennomgangen gis det anbefalinger om denne metoden bør nyttes i det videre arbeidet.

Delprosjekt II: *Arealer for rødlistearter – kartlegging og overvåking (kommer under periodemål 1, aktivitet 2.3)*

4) Forbedring av kunnskap om hvilke rødlistearter som finnes i de antatt viktigste habitater er viktig generelt for forvaltningen og er viktig kunnskap for vurderinger i den nye rødlista i 2010. Rødlista som utarbeides i 2010 etter samme metodikk som 2006 lista vil være et element i arbeidet med å vurdere 2010 målet for Norges del. Beløpet er her øket noe i forhold til innspill.. Hotspots-undersøkelsene må knyttes opp mot de kartleggingssystemene vi har som produserer stedfesta informasjon om naturtyper/habitater. Det var enighet på møtet 23. april om at en bør prioritere å fullføre aktiviteter i de hotspots-habitater der en har igangsatt undersøkelser, før en går inn i nye typer hotspots. Resultatet av aktivitet 2) vil gi føringer på artsutvalg/artsgrupper fra og med 2008. Aktivitetene i Delprosjekt II gjennomføres i henhold til revidert budsjett fra NINA datert 25.04.07 (se vedlegg). Mer detaljerte beskrivelser finnes i tidligere innspill. Se også rapport fra 2006 (NINA Rapport 238 - 2006).

5) og 6) Metodikk for artsovervåkning er viktig, men slik budsjettet er for inneværende år må noe nedprioriteres. Resultatet fra aktivitet 2) bør gi føringer for de planlagte aktivitetene i 5) og 6). Derfor settes disse til prioritet 2 for 2007.

7) Forutsatt at aktivitet 5) og 6) utsettes antas det at administrasjon for delprosjekt II kan kuttes noe (opprinnelig innspill 400').

8) Populærpublisering og informasjon har vært etterlyst tidligere. Det forutsettes at prosjektene koordineres og at informasjonsprodukter utarbeides etter en plan og i samråd med oppdragsgiver. Ansvarlig her er ansvarlig for delprosjekt II.

Delprosjekt III*: Kartlegging og overvåking av rødlistearter i tilknytning til Landsskogstakseringen (kommer under periodemål 1, aktivitet 2.3)*

9), 10), 11) ,12) Det legges vekt på å sammenfatte resultater fra tidligere år. I rapporteringen legges det vekt på å vurdere særlig muligheten for habitatovervåkning av MiS-livsmiljøergjennom landskogstakseringens nettverk.

13) Det forutsettes at det kan settes av noen penger for aktivt å kunne bruke fagfolkene i den rådgivende gruppa.

Ved en bevilgningsøkning på 30 % vil følgende ytterligere aktiviteter kunne iverksettes:
Med 30% økning vil vi kunne sette i gang aktivitet 5) og 6) i årsplan for 2007.

Plan for perioden 2008-2010

Da gjennomgangen som i 2007 gjøres i aktivitet 2) under Delprosjekt 1, vil gi føringer for de videre prioriteringer i planperioden, vil det ikke være riktig nå å binde opp enkeltaktiviteter med kostnader for resten av planperioden. Oppsummeringen som gjøres i Delprosjekt III vil videre gi føringer for innhold i et eventuelt overvåkningssystem av MiS-livsmiljøer knyttet opp mot Landskogstakseringen. Følgende punkter vil være sentrale for resten av planperioden:

1. Forbedre forvaltningsrelevant kunnskap om rødlistearter. Dette innebærer stedfesting, utbredelse, relasjoner til bestemte habitat og endringer i populasjoner og habitat.
2. Etablere og starte gjennomføringen av et nasjonalt overvåkningsprogram for de trua artene og andre arter der Norge har et internasjonalt ansvar.

Et av hovedproblemene både når det gjelder kartlegging og overvåking av rødlistearter er at det ikke er mulig å tilpasse en bestemt metodikk for alle arter eller artsgrupper. Blant rødlisteartene er det alle mulige utbredelsesmønstre, fra relativt vanlige arter spredt over hele landet til ekstremt sjeldne arter som kanskje har bare én enkelt lokalitet. I tillegg er kunnskapsnivået for ulike artsgrupper svært forskjellig, fra grupper som pattedyr, fugler og karplanter der en har relativt god kunnskap om utbredelse og økologi til de enkelte artene, til insektgrupper, moser og lav der det ikke er mulig å få en god oversikt over utbredelse uten en formidabel feltinnsats.

Ved utvikling av metoder for kartlegging og overvåking må en ta hensyn til dette og hele tiden også vurdere hva en kan få igjen for resursinnsatsen. Det er derfor viktig å ha testet ut metodene før en setter i gang et fullskala opplegg for utvalgte arter. Nedenfor beskrives 4 hovedgrupper av metodikk for en tilnærming til kartlegging og overvåking av trua arter.

1) Et nasjonalt randomisert nettverk for innsamling av informasjon som vil gi representativ og presis informasjon både om populasjonsstørrelse og bestandsendring dersom en har tilfredsstillende datastørrelse og arter med relativt god/stabil oppdagbarhet. For rødlistearter vil vi anta at dette vanligvis bare vil være egnet for et begrenset antall av våre mer vanlige artene (de som er rødlistet pga bestandsnedgang, dvs. etter IUCN sitt A-kriterium). Et slikt design vil for øvrig trolig ha størst potensial sett i forhold til arealforekomst og arealendringer for viktige areal/naturtyper for rødlistearter.

2) Stratifisert randomisering (’ betinget nettverk i utvalgt 'arealtyper'') betinget, tilfeldig utvalg (Et slikt opplegg vil kunne egne seg for arter med mer sjelden forekomst og som har relativt snevre habitatkrav (smal nisjebredde) innenfor veldefinerbare arealtyper. Dette pga. at en slik fordeling for en art vil gi muligheter for god ’kvalitet’ på den stratifisering som må gjøres. Slik datainnsamling vil når stratifiseringen er 'relevant' og datastørrelsen tilfredsstillende gi representativ og presis informasjon for arter med relativt god/stabil oppdagbarhet. Om slik datainnsamling begrenses til bare noen få arealer vil det være svært vanskelig å argumentere for at målt forekomst og eventuelle endringer er representative for større areal.

3) Mer komplett datainnsamling i spesialareal som er klart definert, begrenset i forekomst og med høy forekomst av trua arter (hot spots). For noen slike arealtyper kan det trolig utføres en mer komplett registrering av forekomst av disse og forekomster av en del viktige arter kan registreres mer eller mindre komplett. For de arter som bare finnes i denne type habitat vil dette gi representativ og presis kunnskap, mens informasjonen vil bli mindre representativ for arter som også finnes i større eller mindre grad i andre habitat. Overvåking i slike arealtyper vil gjerne dekke hele organismegrupper, eller sett av arter med preferanser for den utvalgte 'naturtypen'.

4) Spesialtilpasset overvåking av prioriterte arter med svært sjelden forekomst. For mange av de aller sjeldneste artene er det nok bare å innse at de ikke kan kartlegges og overvåkes på en systematisk måte som gir representativ informasjon og tilfredsstillende presisjon. Det er også opplagt at det for mange arter ikke finnes innsamlingsmetodikk som gir god nok oppdagbarhet til at vi får presisjon som gir tilfredsstillende

teststyrke. I slike tilfeller må en bare akseptere at forvaltning og rødlistevurdering må baseres på mer usikker kunnskap og indirekte slutninger. Slik mer usikker kunnskap kan være endringer målt for et utvalg av kjente forekomster. Når det gjelder måling av endringer for kjente forekomster må en være klar over at slike målinger for mange realistiske situasjoner er forventet å vise bestandsnedgang selv om dette ikke er situasjonen for den totale bestanden av arten.

Det er viktig å ha klart for seg at disse 4 tilnærmingene ikke ekskluderer hverandre, men er kompletterende. Utvalget av arter som gjøres vil bli vurdert opp mot disse tilnærmingsmetodene. En slik gjennomgang vil bli gjort i 2007. I 2007 er det også viktig å få en samlet oversikt over all kartlegging og overvåking som foregår i Norge og at Interdep.- aktivitetene som prioriteres sees i sammenheng med det som allerede foregår.

Før møtet i april satte prosjektgruppen opp en ønsket produktliste (”outputs”) som grunnlag for prioriteringer og mer detaljerte beskrivelser av aktiviteter for resten av planperioden. Her følger noen punkter fra denne listen:

- Ny og forbedret kunnskap om de trua artene som gir et bedre grunnlag for vurderinger i den neste rødlista i 2010
- Ei liste over utvalgte viktige forvaltningsarter basert på trusselbilde og internasjonalt ansvar
- En beskrivelse av de viktigste habitater for rødlistearter
- En beskrivelse av hvilke rødlistearter som finnes i de ulike ”hotspot” habitater
- Et ferdig utviklet overvåkningsopplegg for de trua artene (og eventuelt andre utvalgte arter)
- Utviklingstrend for de beste rødlistehabitatene
- Utviklingstrend for populasjoner av rødlistearter
- Rødlisteforekomster knyttet til enhetene i de viktigste kartleggingssystemene vi har for naturtyper/livsmiljøer.
- Tilgjengelig ny kunnskap om rødlistearter på nett

Prosjektgruppen vil gå videre med å ”spisse” målformuleringer og ”outputs” for resten av planperioden. Dette vil gi klare føringer for perioden 2008-2010.